

*Безгодова Н. С.,**кандидат педагогічних наук,**доцент кафедри української мови**ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»**Колесникова Л. Л.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри української мови**ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

СТИЛІСТИЧНІ ФІГУРИ НАДЛИШКОВОСТІ/НАДМІРНОСТІ ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ В СУЧАСНИХ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Анотація. У статті проаналізовано стилістичні фігури надлишковості/надмірності як такі, що є засобом художньої виразності в поетичних текстах воєнного часу. Зважаючи на дотримання мовних норм, вважаємо, що надлишковість/надмірність певною мірою переобтяжує усне й писемне мовлення, позбавляючи його однозначності; це, у свою чергу, призводить до відхилень від лексичних норм. Досліджуване явище, яке репрезентує систему стилістичних і семантичних засобів, відображене на всіх рівнях мови: фонетичному, морфемному, стилістично-семантичному, граматичному. Аналіз поетичних текстів сьогодення дає підставу стверджувати, що найширше в них представлений лінгвістичний статус надмірності, а саме: тавтологія і плеоназм.

Розглянутий у статті теоретичний апарат дозволяє диференціювати плеоназм як надлишковість засобів, що слугує для передачі лексичного чи граматичного змісту висловлювання, виявляє себе в повторенні, синонімічному дублюванні лексем або граматичних форм, а також у надто багатослівній передачі змісту. Поняття тавтології, що є дотичним до визначення плеоназму, потрактовано як стилістичну фігуру, спрямовану на посилення явища чи ознаки. Основою цього прийому є повторне позначення раніше сказаного в іншій формі. Акцентовано увагу на тому, що вживання повторів у тексті або часткове дублювання змісту покращує стиль і надає висловлюванню чіткості й конкретизації.

На підставі використаного в роботі описового методу встановлено, що повторювані слова демонструють градацію почуттів, осмислень та глибини переживань. З метою посилення впливу на сприйняття тексту, надання йому більшого драматизму та виразності сучасні поети широко використовують анафору, або єдинопочаток. Крім цього, поетичні тексти воєнного часу не позбавлені й такої стилістичної фігури, як полісиндетон, або багатосполучниковість, що є засобом демонстрації урочистості, експресії та посилення ліричності й показу роздумів автора. На часі свідоме застосування авторами аналізованого прийому, який, на нашу думку, є цілком виправданим і вмотивованим.

Ключові слова: виражальний засіб, надлишковість, надмірність, плеоназм, поетичний текст, стилістична фігура, тавтологія.

Постановка проблеми. Увага сучасних дослідників спрямована на питання вивчення рідного слова та розвитку чуття

мови в процесі пізнання найкращих художньо-естетичних зразків мови. Використання літературних норм у слововжитку, граматичне оформлення мови, увиразнення усних і письмових висловів різноманітними виражальними засобами є актуальним з огляду на формування загальної культури особистості. З точки зору логіки та зважаючи на необхідність дотримання мовних норм, надлишковість/надмірність може переобтяжувати як усне, так і писемне мовлення, позбавляючи його однозначності, конкретизації, що, призводить до лексичних помилок у комунікації. На нашу думку, у художньому тексті аналізоване явище має інші функції та завдання.

Аналіз досліджень і публікацій. Лінгвістичні розвідки останнього десятиліття спрямовані на вивчення поняття «надлишковість/надмірність» у контексті дефініції поняття «повтор». Над розробкою теоретичних аспектів аналізованого явища працювали й сьогодні працюють вітчизняні науковці. Ю. Волянська, проаналізувавши традиційні для наукової думки критерії визначення повтору, запропонувала до наявних на сьогодні його класифікаційних параметрів додати такі: «психолінгвістичний критерій» та «специфіку мовного вираження» [1, с. 189]. Повтор як засіб посилення експресивності художнього тексту, увиразнення зображуваних явищ є предметом дослідження праць І. Горобець та І. Гуцуляк [2; 3]. У межах нашої статті важливою є дослідницька позиція Р. Ріжко, яка зауважує: «Повтор сприяє формуванню структурної і семантичної цілісності тексту, його синкретичності, тобто виконує стратифікаційно-когерентну функцію» [4, с. 221]. В. Фінів у своїй дисертаційній роботі доводить, що, незважаючи на наявність надмірності та надлишковості, «повтор сприяє смислопородженню, розширюючи семантичний обсяг лексичних одиниць, детермінує виникнення нових прагматичних конотацій...» [5, с. 14]. Це призводить до розширення семантичної домінанти всього тексту й розкриває приховані експресивні смисли, здатні породжувати асоціативний ланцюг.

Явище мовної надлишковості/надмірності В. Сухенко розглядає як таке, що відображає систему стилістичних і семантичних засобів та виражається на всіх рівнях мови: «Наприклад, на фонетичному рівні, надмірність може проявлятися в невимушеному повторі звука, на морфемному – реалізується у вигляді зайвих афіксів, на стилістично-семантичному –

у вигляді повтору, плеоназму, тавтології, на граматичному – у дублюванні часових конструкцій відповідними темпоральними словами» [6, с. 161–162].

Мета нашої роботи – розкрити особливості художньої виразності стилістичних фігур надлишковості/надмірності, що зафіксовані в сучасних поетичних текстах. **Матеріалом для аналізу** слугували тексти, написані відомими поетами й поетима-початківцями в період з 24 лютого 2022 року до січня 2023 року й викладені в соціальних мережах, які мають найбільш доступний простір для прочитання та аудіосприйняття.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вважаємо, що дефініція термінів «надлишковість» і «надмірність» може створювати ілюзію негативної оцінки, оскільки прикметник «надлишковий» тлумачать як такий, що «перевищує загальноприйнятну норму чи потребу в чому-небудь» [7, с. 712], а «надмірний» – «який існує понад міру, норму або потребу в чому-небудь, і синонімічний слову *зайвий, надлишковий*» [8, с. 220]. Фігури надлишковості/надмірності використовують письменники для експресивно-емотивної та інформативної семантизації й виразності художнього стилю, що надає образіві сильнішого звучання, забезпечує надійність зв'язку, точність та переконливість міркування, створює стилістичний ефект. Така характеристика допускає той факт, що надмірність/надлишковість у художньому тестові може бути корисною, оскільки вона сприяє експресивності, дає змогу уточнити, виділити головне у сприйнятті інформації, перетворює виражальні засоби на стійкі поетичні формули.

Події сьогодення не залишають жодного українця байдужим, вони дають підґрунтя і простір для глибини думання. Такою є нова поезія воєнного часу – засіб самоствердження, «детонатор для потужного вибуху...» (Олег Вергеліс), зброя в боротьбі з ворогами. Зважаючи на тлумачення понять «надмірність» і «надлишковість», у роботі використовуємо їх синонімічно.

Аналіз сучасних поезій дає підставу стверджувати, що найширше представлений у сучасних поетичних текстах лінгвістичний статус надмірності, а саме: тавтологія і плеоназм.

Плеоназм (з грец. *pleonasmus* – надмірність, надлишок, перебільшення) – надлишковість засобів, що використовується для передачі лексичного чи граматичного змісту висловлювання й виявляє себе у повторенні та синонімічному дублюванні лексем або граматичних форм, а також у надто багатослівній передачі змісту, який можна висловити коротше. О. Селіванова називає плеоназм «явищем мовленнєвої системи із занадто великим граматичним та лексичним змістом повідомлення» [9, с. 466]; він є виявом закону мовної надмірності, яким керуються всі прояви граматичного й семантичного узгодження, множинне заперечення, мовна синонімія, повтори тощо [10].

Плеоназм, що не порушує мовних норм, часто трапляється в поетичних текстах у системах узгодження – дублювання граматичного значення іменника у формах залежних від нього слів, а також у деяких конструкціях дієслівного керування – дублювання просторових значень дієслівних префіксів у прикметниках: «*Усе, що встигли, вмістимо в наплічник, / Усе, що любимо – в душах і серцях*» (Тетяна Строкач «Ми повернемося»); «*Ми з матусею в віконці / Виглядаємо щодня. / Ти удень, наче сонце / І вночі, немов зоря*» (Тетяна Білик «Повертайся додому, тато!»); «*Так хочеться заглянути за обрій: / За той, де вся родина за*

столом, / Де сміх дитини, мир і спокій, / І кіт-воркіт муркоче під бочком» (Наталка Весна «Ми віримо») або подвійного заперечення: «*Ми ніколи не будемо колишніми, / Ми змінилися, змінилась Земля. / І щодня просим у Всевишнього: / Захисти, збережи матір і маля*» (Наталка Весна «Захисти...»). Але найчастіше плеоназм є компонентом художнього засобу – нагнітання почуттів – і зумовлений експресивною метою висловлювання. Він охоплює цілу систему явищ з характерними виражальними засобами, найпростішим і найуживанішим серед яких є прийом повторення. Автори свідомо вдаються до надмірного вживання однорідних елементів у реченні, прагнуть підкреслити власне ставлення до зображуваного: «*Болить мені... Ти знаєш, як болить? / Болить біда, що зараз в Україні*» (Ліна Костенко); «*Номери карток / Номери карток / Номери карток*» (Лала Таратакіна «Якщо Бог мене чує...»); «*Я хочу додому, мамо, / Туди, де гоїдАлок багато, / Туди, де бабуся ласкава, / В садочку ляльки-забави, / Я хочу в свій дім, на річку, / І щоб не запалюють свічку. / Я хочу додому, мамо...*» (Наталка Весна «Я хочу додому, мамо...»); «*Скільки ти бачив, малий / За свої / раз-два-три роки / Скільки б не було, терпи / Раз-два-три кроки...*» (Арсен Мірзоян «Вальс Ірпін»); «*Скажіть... Скажіть усі і всім, / Сльозою... Віршемо...*» (Богдан Томенчук «Скажіть...»); «*Нам не треба війни, не треба – / Ми за спокій і мир на Землі!*» (Галина Британ «Нам не треба війни...»); «*Просімо, Україні всього світу, / Просімо в Бога прощення щодня*» (Наталія Паснак (Мельник) «Тримайся, моя рідна Україно!»). Ефект нагнітання, посилення напруги створює двічі й більше повторене одне й те саме слово, а дієслова наказового способу й особові займенники в поєднанні з дієслівною формою додають емоційного навантаження. Повторювані слова в поезіях воєнного часу відображають не стільки розвиток думки, скільки передають почуття, сприяють осмисленню глибини переживань: «*Мені із дому передали дім, / Котячі вуса, квіти з підвіконня. / Дім плакав, що в розлуці з ним. Не плач, мій доме. / Стрінемося в Херсоні*» (Неоніла Яніцька «Мені із дому передали дім»); «*У чорних вікнах блукають тіні, / Блукають злидні, блукає страх*» (Наталія Карпенко «Мовчить будинок»); «*Ми першими йдемо у бій! / І першими ристм окопи... Ми – Перші! На першій Передовій!*» (Антоніна Листопад). Поєднання в одному реченні повторів і риторичних окликів підкреслює надмір почуттів і підвищує контекстуальний рівень емоційності, що свідчить про обов'язковість емоційно-смыслового навантаження художніх повторів.

Надлишок у поетичному тексті фіксуємо не тільки у вигляді вживання спільнокореневих або схожих слів, надлишковими також вважаємо й «порожні» фрази: «*Увесь світ дивується нашому народу / Надпотужна нація – дочки і сини*» (Антоніна Меленко «Буде перемога!»); «*Одвіку завидуючі в тебе очі, / Загарбати волів би цілий світ*» (Тетяна Семенченко «Наш дух міцний»). З огляду на те, що лексема *світ* позначає предмет, який не підлягає поділу на окремі частини, слова *увесь, цілий* умотивовано можна опустити, і це ніяк не вплине на правильне сприйняття тексту.

Плеонастичну функцію здійснюють слова-синоніми, які є джерелом виразності, образності, експресивності мовних засобів: «*Всі охоронці-янгели, знаходьтесь поруч! / Скоріше наблизьте ПЕРЕМОГИ мить!*» (Тетяна Аколішнова «І знов сирена!»); «*Ще буде радість-втіха від борні*» (Любов Сердунич «Ще буде!»); «*Діво Богородице, Пресвятая Мати!* /

Дозволь в цю годину молитву читати. / Глянь **Свята Марія** на нашу країну... Поглянь **Богородице** – матері ридують... / Поможі їм **Божа Мати** і попроси Сина. / Хай допоможе Україні ворогів здолати... **Покровителько Святая**, змилуйся над нами» (Антоніна Генелюк «Помолімось...»); «**Вимагаю, Боже**, щоб Ти сидів біля / виходу **Сам, особисто Ти** – / Нікого з наших більше не пропустив» (Лала Таратакіна «Якщо Бог мене чує...»); «**Я хочу додому, мамо**, / Туди, де гоїдАлок багато, / Туди, де бабуся ласкава, / В садочку **ляльки-забави**...» (Наталія Весна «Я хочу додому, мамо...»); «**Ми з матусею в віконці** / **Виглядаємо щодня**. / **Ти удень, наче сонце** / **І вночі, немов зоря**» (Тетяна Білик «Повертайся додому, тато!»).

Близьким до поняття плеоназм є поняття тавтологія – стилістична фігура, спрямована на посилення явища чи ознаки. В основі цього прийому лежить повторне позначення в іншій формі раніше сказаного: «**Хто випустив з-за грат зло-сатану**, / **Що без жалю нас, українців душить**, / **Що розв'язав кривавую війну?**» (Тетяна Аколішнова «І знов сирена!») (відомо, що сатана – це диявол, що є уособленням зла; кривавий – пов'язаний з пролиттям крові, супроводжується багатьма жертвами, загибеллю людей; війна – це жорстокість, це знецінення людського життя, це кровопролиття); «**Життя тепер** – як чорно-білий фільм жахів. / **Війна мерців кістками покриває**, / **Яскраві кольори стирає з плином днів**, / **І радість посмішки з облич змиває**» (Тетяна Аколішнова «Чорно-білий фільм жахів») (посмішка і усмішка можуть бути лише на обличчі); «**Коли ти волею сталь**, / **А серце чистий кришталь**...» (Puerto Friko «Сльози Маріуполя») (кришталь – це чистий безбарвний, прозорий матеріал); «**Я люблю тебе дуже, мій татку**, / **І молюся за тебе до Бога**...» (Юлія Забіяка) (молитися – це і є розмова з Богом, звертання до Нього, до святих з проханням, подякою); «**що беруть в евакуацію жінки?** ...зошит в якому записано / про перебіг подій / починаючи з восьмого дня / безкінечного 24-го лютого... **любимого пса** / **ненависть до ворога** / **тривогу і страх**» (Ллона Червоткіна) (до ворога не може бути іншого почуття, ніж ненависть); «...мені снився якийсь чоловік, що / як равлик, без спини / **тягнув нашу дев'ятиповерхівку**, / **мов наплічник на спині**» (Надія Гармазій «(Не)звикнення до війни») (наплічник або рюкзак – спеціальна сумка для перенесення на спині речей); «**Ти найжорстокіша «матінка» у світі**, / **Ти – підла зрадниця! Такі твої й сини!**» (Лариса Юсковець-Серікова «Хто ти?») (зрада – дія, що має негативну суть, це навмисне віроломство, підлість).

У контекст поезії воєнного часу плеонастичні/тавтологічні фігури автори вводять здебільшого зі стилістичною метою. Серед такого типу фігур фіксуємо однокореневі слова, виражені найчастіше дієслівними формами й іменниками, зрідка – займенниками, а також повторами іменників і дієслів, іменників і прикметників: «**Ми стояли і стоять** будем! / **Перемогу з гордістю здобудем!** **Бо країна рідна нам, як мати**, / **Захищали й будем захищати!**» (Алла Бійчук «Дев'ятий вал»); «**Я хотіла б... Але пишу про усе, як є – / ... Про велике горе – народу мого... й моє... / Аби просто не збожеволіти між божеством**...» (Валентина Матвіїв «Я хотіла б...»); «**Проси прощення і сльозьми умийся**, / **Стань на коліна перед Богом і людьми**» (Лариса Юсковець-Серікова «Хто ти?»); «**Просімо, українці всього світу**, / **Просімо в Бога прощення щодня**» (Наталія Паснак (Мельник) «Тримайся, моя рідна Україно!»); «**За руку вела, ще зі сну, сонну доньку** / **І гріла своєю, дитини долоньку**...»

(Юлія Ілінська Драган); «**А тут просторо від голосів**. / **І місяць висить, як **Завжди висів****. / **І вертеп бреде, як **брів завжди****. / **І тепло в повітрі від цієї ходи**» (Сергій Жадан «Бреде снігом вертепна хода»); «**Скажіть... Скажіть усі і всім**, / **Сльозою... Віршем**...» (Богдан Томенчук «Скажіть...»); «**Ми з матусею в віконці** / **Виглядаємо щодня**. / **Ти удень, наче сонце** / **І вночі, немов зоря**» (Тетяна Білик «Повертайся додому, тато!»). Уживання повторів чи часткове дублювання змісту покращує художній стиль і робить висловлювання більш чітким і зрозумілим для сприймання та усвідомлення.

З метою посилення впливу на сприйняття тексту, надання йому більшого драматизму та виразності, поети широко використовують анафору, або єдинопочаток, – стилістичну фігуру, що становить собою повтор звуків або слів на початку речень, віршованих рядків, строф тощо. Повтор може траплятися один раз у суміжних реченнях/рядках вірша або пронизувати увесь текст: «**Так багато чудес і лих**. / **Смерті затишно серед живих**. / **Смерть не звикла, що вона чужа**. / **Смерть знає, що є межа**» (Сергій Жадан «Бреде снігом вертепна хода»); «**О, як же хочеться весни**, / **Що пахне квітами, не димом**. / **Щоб хмари в небі мов човни**, / **пливли спокійно сині-сині**. / **Щоб у завітчаних хустках** / **на грядках порались матусі, / цвіли дерева у садах**, / **і тракторець гудів у лузі**. / **Щоб на вечерю у дворі** / **збиралась радісна родина**. / **Щоб спала міцно до зорі** / **спокійно в ліжечку дитина**» (Наталія Паснак (Мельник) «Так сильно хочеться весни!»).

В алітераційному вірші анафора створює ритм, підкреслює композицію тексту: «**О, сили небесні, станьте в поміч!** / **О, сили всі святії, збережіть!**» (Тетяна Аколішнова «І знов сирена!»); «**О, зупинися, вражий сину!** / **Чуєш, моя зброя – то молитва!** / **О, прошу, Всемогутній Боже!** / **Зупини війну, хижу орду!**» (Марія Чайківчанка «О, зупинися, вражий сину!»); «**І прийде час – по всій землі розквітнуть маки**. / **І заспівають кобзарі пісні про Харків**, / **І на відновленій ріллі життя воскресне**. / **І всі чужинські кораблі зламають весла**. / **І в ґрунт останній окупант впаде з насінням**, / **І прямо з раю навпростець повз степ і кручі**, / **Крізь море соняхів Творець прийде до Бучі**. / **І вийде мати за село назустріч сину**... / **І будуть правда, і любов, і Україна**» (Артем Сенчило «Пророцтво»).

Словесні анафори, виражені службовими частинами мови, надають поетичним текстам певних емоційно-сміслових відтінків: «**І ми, як один**, / **Згуртуємось всі**, / **В єднанні міцнішає сила**. / **Зради дітей**, / **За ранок в росі**, / **За брата, за батька, за сина**...» (Лариса Архипенко «Непереможна Україна»); «**Знай: за гріх цей будеш ти платити!** / **За сирени і безсонні ночі**, / **За наліті страхом діток очі**. / **За всі вирви, вибухи, завали**, / **За життя, заховане в підвали**» (Алла Бійчук «Дев'ятий вал»); «**За вікном весна** / **за вікном війна** / **За вікном життя** / **Не прощаю** / **За вікном сліди** / **В мої мрії** / **За вікном сніги** / **Все покрили** / **За вікном весна** / **Стука в двері**...» («Війна» автор невідомий); «**Знову ми проростем**, / **Крізь руїни і кіптяву стін**. / **Крізь пісок блокпостів**, / **Крізь годину жаху**» (Роман Коляда «Вторгнення»).

Стилістично вмотивованими для нас видаються анафоричні особові займенники, які сприяють розкриттю емоційності поетичного тексту й усвідомленню читачем його персональної участі у створеному автором поетичному сценарію: «**Я – нація**, **я – сила**, **я – народ**, / **я – світло**, **що ніколи не згасе**. / **Я – правда**, **без прогнаних нагород**, / **Я – істинна любов**,

що не вмирає» (Галина Британ «Я – Україна»); «**Ти** не смій не вернутись назад / ради тих, що там вдома чекають... **Ти** не вір, що шепочуть вітри... **Ти** у серці печаль не ховай... **Ти** надію міцніше тримай...» (Ірина Галишко «Вдома чекають»); «**Ми** – Суми і Харків, і острів Зміїний, / **Ми** – Київ, Чернігів, Херсон і Ірпінь! / **Ми** є Маріуполь! Відплата вже близько. / **Ми** – Львів, Миколаїв: в нас думка єдина» (Віталій Міхалевський «Ми з України»).

Сучасні поетичні тексти не позбавлені й такої стилістичної фігури, як полісиндетон, або багатосполучниковість, суть якої полягає в накопиченні сполучників та інших службових слів, що отримують у контексті сполучникову функцію і зв'язують між собою однорідні члени речення, окремі слова та частини фрази. Багатосполучниковість використовують як засіб, що надає мові урочистості, експресії, уможлиблює виділення значущих слів, сприяє посиленню ліричності й наспівності та показу роздумів автора: «**Хай** би тобі співалося, / **Хай** би сміялось! / **Хай** би квітневі роси тобі наснилися!» (Марко Терен «Тихої ночі, рідна моя...»); «**Злились** воедино: **і** ненависть, **й** біль, / **І** світлі надії, **і** віра з любов'ю...» (Наталка Весна «Віра»). Іноді дублювання змісту використовують для того, щоб зробити акцент на певному аспекті висловлювання: «**Чи** ти бачив, як плачуть і сміються діти, / Як ростуть міста, у морі квіти? / **Чи** ти крилами дихав, як азоський вітер? / Як приходять гості життю радіти. / **Чи** ти відчував любити – а значить вічно жити» («Друга ріка» «Чи ти почув»); «Тільки не пиши мені про війну, / розкажи, **чи** є біля тебе сад, / **чи** ти чуєш коників і цикад, / **і** **чи** повзують равлики по в'юну... **Чи** цвітуть там вишня та абрикос?» (Павло Вишебаба «Доньці»).

Висновки і перспективи подальших пошуків. Аналіз наведених прикладів засвідчив: попри можливість уникнення повторів, автори свідомо застосовують фігури надлишковості/надмірності, які цілком виправдані і вмотивовані. Вони є засобом художньої виразності подій сьогодення та об'єктивного ставлення поета до світу; сприяють розкриттю характеру внутрішніх відчуттів; збагачують поетичний текст експресією, а також уточнюють сказане, інтенсифікують ознаки та актуалізують дії, представлені в тексті. Перспективним вважаємо більш глибоке дослідження лексичного повтору в семантичному аспекті.

Література:

1. Волянська Ю. Типологічні різновиди повтору в сучасній лінгвістичній думці. *Лінгвістичні студії*. 2010. Вип. 21. С. 187–191. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2010_21_38
2. Горобець І. Повтор у художній прозі М. Стельмаха. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія : Філологія (Мовознавство)*. Вінниця, 2017. Вип. 24. С. 133–138.
3. Гуцуляк І. Повтор як засіб посилення експресивності тексту і його ритмізації в українській бароковій поезії. *Записки з українського мовознавства* : зб. наук. пр. Одеса, 2009. Вип. 18. С. 336–345. URL: <http://zum.onu.edu.ua/issue/view/7862>
4. Ріжко Р. Функціонально-стилістичні особливості повтору в поетичних текстах кінця ХХ–початку ХХІ століття. *Лінгвістика і поетика тексту. Філологічні студії*. Кривий Ріг, 2014. Вип. 10. С. 220–227.
5. Фінів В. М. Прагматика лексичного повтору в сучасній українській малій прозі : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 – українська мова. Івано-Франківськ, 2019. 237 с. URL: https://svr.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/5/2019/12/dis_Finiv.pdf
6. Сухенко В. Г. Нормативність і надмірність у сучасній українській мові. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. Вип. 77. Харків, 2017. С. 160–163.
7. Великий тлумачний словник української мови / уклад. та голов. ред. Бусел В. Т. К.; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
8. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. К. : «Українська книга», 2000. 480 с.
9. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля, 2008. 712 с.
10. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля; К., 2006. 716 с.

Bezgodova N., Kolesnykova L. The stylistic figures of the redundancies/excessiveness as a means of the artistic expression in the modern poetic texts

Summary. The article analyzes the stylistic figures of redundancies/excessiveness as a means of artistic expression in poetic texts of the wartime. Taking into account the observance of language norms, we believe that redundancy/redundancy overburdens oral and written speech, depriving it of unambiguity, and this, in turn, leads to deviations from lexical norms. The studied phenomenon, which reflects a system of stylistic and semantic means, is represented at all levels of language: phonetic, morphemic, stylistic-semantic, grammatical. The analysis of today's poetic texts gives grounds for asserting that the linguistic status of redundancies is most widely represented in them, namely: tautology and pleonasm.

The theoretical apparatus considered in the article allows to differentiate pleonasm as an excess of means, that serves to convey the lexical or grammatical content of the statement, reveals itself in repetition, synonymous duplication of lexemes or grammatical forms, as well as in too verbose rendering of the content. The concept of tautology, which is tangential to the definition of pleonasm, is interpreted as a stylistic figure, aimed at strengthening the phenomenon or features. The basis of this technique is the re-designation of what was previously said in a different form. Emphasized attention on the fact that the use of repetitions in the text or partial duplication of the content improves the style and gives clarity and specificity to the expression.

Based on the descriptive method used in the work, it was established that repeated words demonstrate the gradation of feelings, understandings and depth of experiences. In order to increase the influence on the perception of the text, giving it greater drama and expressiveness, modern poets widely use anaphora, or single beginning. In addition, the poetic texts of the wartime are not devoid of such a stylistic figure as polysyndeton, or multiple conjunctions, which is a means of demonstrating solemnity, expression and strengthening of lyricism and showing the author's thoughts. It is time for conscious application by the authors of the analyzed technique, which, in our opinion, is completely justified and motivated.

Key words: excessiveness, means of expression, pleonasm, poetic text, redundancies, stylistic figure, tautology.